

Studie DDB: een kilo melk maken in Nederland kost 47,85 cent

'De Nederlandse melkprijs is structureel te laag'

Een historisch hoge melkprijs in 2013? Nee, vindt voorzitter Sieta van Keimpema van de Dutch Dairy Board (DDB). Haar organisatie liet berekenen dat een kilo melk maken in Nederland ruim 7 cent meer kost dan het in 2013 inclusief toeslagen opbracht. Tijd om de zuivelketen en de Europese politiek in beweging te brengen.

tekst **Jelle Feenstra**

Dr. Karin Jürgens van het Duitse Büro für Agrarsoziologie und Landwirtschaft (BAL) deed voor de Dutch Dairy Board onderzoek naar de productiekosten van een kilogram melk in Nederland. Ze presenteerde vorige week in Nijkerk de resultaten. Die kostprijs over 2013 komt uit op 47,85 eurocent per kilo melk. De gemiddeld uitbetaalde melkprijs in hetzelfde jaar eindigde op 37,4 cent per kilo. Inclusief 3,33 cent per kilo aan toeslagen haalde een melkveehouder in 2013 dus 40,73 cent aan inkomen uit een kilo melk en toeslagen. Dat is een gat van ruim 7 cent (zie tabel 1).

Het Duitse onderzoeksbureau berekende in januari 2013 al de kostprijs van een kilo melk in Duitsland. In januari 2014 volgden de resultaten voor Frankrijk en nu dus Nederland. België is het volgende land waar een berekening voor wordt uitgevoerd.

In alle landen komt naar voren dat de

Tabel 1 – Opbrengsten en kosten melkproductie in Nederland in 2013 in eurocent per kilo, bron: Büro für Agrarsoziologie und Landwirtschaft (BAL)

categorie	eurocent per kg
melkprijs	37,40
toeslagen	3,33
totaalopbrengst	40,73
productiekosten	37,16
arbeidsvergoeding	10,69
totaalkosten	47,85
verschil opbrengst/kosten	-7,12

Sieta van Keimpema: 'Nu ook al voor trekker naar de bank'

melkprijs lang niet kostendekkend is. Volgens DDB is dat de reden dat sinds het jaar 2000 37 procent van de Nederlandse melkveebedrijven de deuren sloot. In Duitsland stopte sinds de eeuwwisseling eveneens 37 procent van de melkveehouders, terwijl het aantal melkveehouders in Frankrijk in dezelfde periode halveerde. 'De melkprijs is structureel te laag, waardoor de sector vergrijsst. Alleen een kostendekkende melkprijs kan die trend doorbreken', denkt Sieta van Keimpema, voorzitter van de DDB.

Arbeid amper vergoed

In de studie van het Duitse BAL zijn alle directe en indirecte kosten voor het produceren van melk meegenomen. Ook is gerekend met een marktconforme arbeidsvergoeding voor de melkveehouder. Zijn competenties en verantwoordelijkheden zijn gewogen in een database van twee miljoen arbeidscontracten. Op basis daarvan concludeert BAL dat het hoofd van een melkveebedrijf rond de 54.000 euro per jaar moet verdienen.

De 54.000 euro is gebaseerd op 2400 uren werken tegen een uurloon van 22,50 euro. Reken je dat om, dan moet de boer 10,69 cent per kilo melk hebben om zijn inzet fatsoenlijk vergoed te krijgen. Inclusief die arbeidsvergoeding komen de productiekosten voor een liter melk van een melkveehouder op 47,85 cent per kilo melk. Reken je de arbeid niet mee, dan was de melkprijs in 2013 kostendekkend: 37,4 cent tegen een kostprijs van 37,16 cent per kilo melk.

Van Keimpema: 'Dat is precies wat de accountantskantoren doen: de uren van de melkveehouder worden amper meegenomen in hun berekeningen, waardoor het lijkt of het goed gaat in de melkveesector. De werkelijkheid is helaas veel bitterder.'

Margeverdeling moet anders

Met de onderzoeken van Duitsland, Frankrijk, Nederland en straks ook België willen EMB, de European Milk Board, en DDB de Europese zuivelindustrie, politici, melkveehouders en consumenten wakker schudden. 'In de zuivelketen wordt genoeg verdiend om iets aan de margeverdeling te doen', vindt Van Keimpema. Daarnaast wil DDB de politiek bewegen tot een economisch duurzaam landbouwbeleid, dat met weidende koeien de ronkende motor voor de Nederlandse economie blijft. 'Niet door hogere toeslagen, maar door een betere marktpositie voor melkveehouders te realiseren.' De recent opgezette Europese melkmarktmonitoring koppelen aan de kostprijsberekening en producentenorganisaties ook in Nederland de kans geven om zelf de prijs te zetten, zouden volgens de voorvrouw stappen in de goede richting zijn.

Van Keimpema: 'Tot halverwege de jaren tachtig zat in de melkprijs de arbeidsvergoeding voor de boer verdisconteerd. Dat is om onbegrijpelijke redenen losgelaten. Ooit ging de boer alleen voor grondaankoop naar de bank. Nu stapt hij voor de aankoop van een trekker ook al naar de bank. Wat moet dat worden als de melkprijs na het verdwijnen van de quotering straks een vrije val maakt?' |

LEI: '40 procent van arbeid veehouder vergoed'

LEI Wageningen UR berekent jaarlijks de kostprijs van een liter Nederlandse melk. Volgens LEI had een klein melkveebedrijf in 2012 een kostprijs van 53 cent, een middelgroot melkveebedrijf komt uit op 44 cent en een groot melkveebedrijf komt op 38,5 cent.

De LEI-berekening is inclusief een redelijke uurvergoeding voor de boer en een vergoeding voor inbreng van land en kapitaal. Over 2012 komen deze drie posten opgeteld uit op bijna 13 cent per liter melk. LEI gaat uit van een arbeidsuurvergoeding van 25 euro en rekent dat die melkveehouder jaarlijks 3200 uren maakt. Daarmee

zou hij jaarlijks 80.000 euro moeten overhouden, met toeslagen erbij een inkomen van ruim een ton.

'De werkelijkheid is dat boeren in de laatste twaalf jaar gemiddeld 40 procent van hun arbeid vergoed kregen. Daar nemen ze blijkbaar genoeg mee', zegt LEI-rekenmeester Jakob Jager. Hij stelt dat het nooit anders is geweest. En dat het waarschijnlijk ook nooit anders wordt. 'Als de melkprijs stijgt naar 44 cent en de boer alle kosten inclusief arbeid betaald krijgt, stijgen de kosten. Alles wordt dan duurder, met name ook grond. Of er komt zo veel melk dat de prijs fors naar beneden gaat.'

In het Groningse Schildwolde is op 76-jarige leeftijd **Jaap de Boer** overleden. Op het destijds bekende fokbedrijf van zijn vader en oom leerde hij het vak: op de regionale keuringen in Groningen en ook op de NRS-jubileumshows werden (bijvoorbeeld met dochters van Blitsaerd Keimpe) mooie resultaten behaald. Hij zette het bedrijf met succes voort en gaf het als een van de holsteinpioniers en eerste deelnemers aan het stieradviesprogramma in Nederland nieuwe impulsen.

Jaap de Boer

De door hem in Duitsland gekochte Triple Treathdochter Hellen werd thuis en elders de stammoeder van diverse kampioenskoeien.

De Boer was bij de Groninger ki-vereniging betrokken als lid van de aankoopcommissie. Ook was hij jarenlang als bestuurder actief bij de Noord-Nederlandse zuivelindustrie.

Met enkele provinciegenoten richtte Jaap de Boer eind jaren tachtig Veecom op. Eerst werd sperma geïmporteerd van holsteinstieren uit de Verenigde Staten, daarna richtte men zich op de Italiaanse markt. De Boer bleef, nadat zijn melkveebedrijf was omgevormd tot akkerbouwbedrijf, als bedachtzame en ervaringsrijke adviseur nauw betrokken bij Veecom en tot voor enkele jaren bezocht hij in dat kader jaarlijks de show in Cremona en Italiaanse veebedrijven.